

Magnus Thorstensson, 08-677 28 06
magnus.thorstensson@energiforetagen.se

Klimat-och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se,
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
fredrik.forsberg@regeringskansliet.se

Energiföretagen Sveriges remissvar på utkast till förordning om en kapacitetsmekanism för elmarknaden (KN2025/00292)

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Energiföretagen välkomnar möjligheten att lämna synpunkter i rubricerat ärende.

Föreningen instämmer i regeringens bedömning att det bör finnas en kapacitetsmekanism i Sverige även efter 2025. Som ett komplement bör regering och berörda myndigheter fortsätta att sträva efter ökad tillgänglig handelskapacitet inom Sverige, utveckla marknaderna för stödtjänster och flexibilitet, samt värna fjärrvärmens roll i att avlasta elsystemet.

Energiföretagen vill i sammanhanget också lyfta avsaknaden av realtidsinformation från reglermarknaden, vilket innebär att marknadens aktörer inte har nödvändig information för att agera, vilket speciellt gäller efterfrågefleksibilitet.

Kommentarer på medföljande promemoria

Promemorian anger att den strategiska reserven kommer att begränsas till SE3 och SE4, vilket är välmotiverat då effektbalansen i dessa områden är svag. ENTSO-e har också i sin Winter Outlook 2024-2025¹ pekat ut SE4 som det elområde i Europa med lägst produktionskapacitet i förhållande till den högsta förväntade efterfrågan. Det är därför av fundamental betydelse att det säkerställs att de resurser som upphandlas för den strategiska reserven annars inte hade varit tillgängliga för att inte undandra nödvändig flexibilitet från marknaden.

Mot bakgrund av det rådande säkerhetsläget med ett fullskaligt krig i Europa, menar föreningen att detta också bör beaktas i utformningen av förordningen liksom i de kommande upphandlingarna.

Att anbud vars historiska användande på elmarknaden inte går att bedöma, antingen för att det är en ny förbrukning eller av något annat skäl inte ska kunna

---

¹ https://eepublicdownloads.entsoe.eu/clean-documents/sdc-documents/seasonal/WOR2024/Winter%20Outlook%202024-2025_Report.pdf

antas i upphandlingen är ett svagt argument för att säkerställa kapacitet men att en förkvalificering kan ske för att tillgodose leveranssäkerheten.

Enligt promemorian framgår av kommissionens riktlinjer för statligt stöd till klimat, miljöskydd och energi 2022, avsnitt 4.8.5, att de marknadsaktörer som bidrar till behovet av en stödåtgärd ska stå för kostnaderna för densamma. Detta är dock inte korrekt då det relevanta stycket lyder

*”367. För att undvika att motverka incitament för efterfrågeflexibilitet och förvärva de marknadsmisslyckanden som gav upphov till behovet av försörjningstrygghetsåtgärder, samt för att säkerställa att ingripanden vad gäller försörjningstryggheten är så begränsade som möjligt, **bör** de marknadsaktörer som bidrog till behovet av åtgärden stå för kostnaderna för densamma...”*

Föreningen vill i sammanhanget lyfta fram att det europeiska regelverket rörande elmarknaden i stor utsträckning baseras på kontinentala förhållandet där länderna utgör ett elområde där ingen geografisk åtskillnad görs mellan nationella elkunder.

Vidare har Svenska kraftnät sedan år 2020 erhållit uppskattningsvis 143 miljarder kronor i flaskhalsintäkter varav kunderna i södra Sverige stått för den absoluta största delen. Detta till trots har en försvinnande liten del av dessa medel använts i syfte att öka handelskapaciteten mellan södra och norra Sverige.

I sammanhanget kan också framhållas att även uttag för export från SE3 och SE4 också bidrar lika starkt som uttag till förbrukning i en situation med risk för effektbrist.

Utöver detta har införandet av flödesbaserad kapacitetsallokering och den automatiserade energiaktiveringsmarknaden för mFRR med områdesbaserad balansering medfört en strukturell kostnadshöjning för elkunderna i södra Sverige.

Enligt promemorian föreslås en kombination av ettåriga avtal och avtal på två till fem år och att upphandlingen ska ske sekventiellt. Några närmre detaljer framgår dock inte men föreningen förutsätter att det kommer att finnas en flexibilitet inom ramen som möjlighet för parallella avtal. Om ett flerårigt avtal ingås och den avtalade starttiden för avtalen ligger 24 månader framåt i tiden bör det vara möjligt att ingå även ettåriga avtal under mellanperioden om detta är tekniskt möjligt.

Regeringen gör bedömningen att krav på automatisk aktivering inte är kostnadseffektivt. Föreningen delar bedömningen att ett krav på automatiska aktivering är oproportionerligt kostnadsdrivande. Däremot finns det skäl att de resurser som deltar bör vara reglerobjekt som kan realtidsövervakas för att säkerställa en effektiv aktivering och tillämpning. Därtill bör det förtydligas om minsta anslutningsspänning ska kravställas alternativt tas med i beaktan vid utvärdering av kvalitet och lämplighet.

I promemorian görs bedömningen att mindre resurser kan komma att utgöra mellan 4 procent och 89 procent av reserven. Det gäller vid ett antagande att

reservens storlek är densamma som den effektreserv som upphandlats för vintern 2024/25 (562 MW). Föreningen ifrågasätter varför detta antagande görs då det är beräkningen av LoLE och VoLL som ska bestämma storlek på strategisk reserv?

Kommentarer på utkastet till förordning

Krav på resursernas egenskaper

6§ En resurs som ingår i den strategiska reserven ska [...]

Det bör övervägas om resurser med förmåga att erbjuda kortare aktiveringstid bör premieras. I nuvarande effektreserv har Svenska kraftnät möjlighet att beordra anläggningen till 2 timmar beredskap vilket används när det finns förhöjd risk för knapphet. Detta är den mest frekvent använda funktionen i nuvarande avtal.

Vi delar promemorians uppfattning att 12 timmar bedöms vara i underkant. Det bör även ställas krav på repeterbarhet då behovet av en Strategisk reserv kan uppkomma flera dagar efter varandra i samband med uthålligt kallt väder eller störning.

Vidare bör en resurs vara ett eget reglerobjekt (bestående av en eller flera aggregerade enheter) med realtidsrapportering av aktiv effekt för att ge Svk möjlighet att överblicka driftläget och tillgängligheten av ingående resurser.

8 § Kravtester

Vem ska bära kostnaden för genomförande av verifieringsprov?

När resursen ska vara tillgänglig

12 § Ett avtal enligt denna förordning ska avse tillgång till en resurs [...]

Längre avtalsperiod torde möjliggöra större investeringar. Max avtalslängd bör kopplas till nästa omprövning av den strategiska reserven.

Hur hanteras årliga revisioner och andra planerade otillgängligheter i fleråriga avtal?

13 § Sanktioner

Avses två olika ersättningar? Utebliven tillgänglighet samt utebliven aktivering?
Ett förslag på förtydligande:

[...] Ersättningen ska baseras på avtalad kapacitet och den tid under vilken resursen inte har tillhandahållits för aktivering enligt avtalet och ska som minst motsvara [...]

Särskilda krav i fråga om resurser som ska finnas tillgängliga under flera vintrar

15 § Krav på elproduktionsanläggning

För en anläggning som eldar bibränsle kan det av tekniska skäl behövas fossila bränslen vid uppstart och nedstängning. Med utgångspunkt i skrivningen ovan tolkas att bibränsle endast är ett krav när anläggningen producerar el. alltså inte vid uppstart och nedstängning.

Utvärdering av anbud

16 § Utvärdering av anbud

Repetierbarhet och lämplighet bör också vägas in i utvärderingen av kvalitet, vilket bör framgå av paragrafen.

17 § Svenska kraftnät ska värdera pris per [...]

Pris vid tillfälligt förkortad aktiveringstid bör också vägas in.

18 § Viktning av aktiveringstid

Det bör vara "kvalitet" (inklusive repeterbarhet och lämplighet) som viktas högst 30 %.

När resurser får tas i anspråk

19 § Anspråkstagande av resurser

Eftersom den strategiska reserven ska finansieras via de balansansvariga aktörerna är det bra att det tydliggörs att reserven endast får aktiveras i händelse av brist på effekt. Detta mot bakgrund av att effektreserven historiskt vid ett flertal tillfällen använts av nätskäl.

Formuleringen "inte i onödan påverkar" innebär dock ett tolkningsutrymme.

Svar på bilagda frågor

Stödberättigande och konkurrensutsatt anbudsförfarande

1. Är kriterierna för att lämna anbud i den strategiska reserven proportionerliga och lämpliga?

Det kan diskuteras om förordningen ska ställa mycket detaljerade krav med hänsyn till hur marknadsförutsättningarna förändras, inte minst den pågående elområdesöversynen, men också hur elanvändningen kommer att utvecklas.

a. Är den maximala aktiveringstid om 14 timmar så som anges i 6 § första stycket första punkten motiverad, och bör aktiveringstiden ingå i utvärderingen av anbudet på det sätt som anges i 16–18 §§?

Att kräva maximal aktiveringstid om 14 kan vara motiverat för att få in tillräckligt med anbud men det bör vara möjligt att premiera förmåga att vid behov erbjuda kortare aktiveringstid än så. Men även att väga in andra kriterier som t.ex. uthållighet. I nuvarande effektreserv har Svk möjlighet att beordra anläggningen till 2 timmar beredskap vilket används när det finns förhöjd risk för knapphet. Ja,

aktiveringstid bör ingå i utvärderingen av anbud men det bör inte vara det enda utvärderingskriteriet. Utgångspunkten bör "kvalitet" så som det definieras i 16§ och det bör utöver aktiveringstid inkludera även repeterbarhet, lämplighet, förmågan till kort/begränsad aktiveringstid.

b. Är uthållighetskravet på 12 timmar som anges i 6 § motiverat?

För att säkra ett större urval bör anbudens aktiveringstid och uthållighet bedömas sammantaget. Givet en nedre tröskel (exempelvis ett par timmar) bör en anläggning som kan reagera med kortare aktiveringstid bör som regel inte underställas samma krav på uthållighet.

c. Är det krav på efterfrågefleksibilitet som anges i 7 § motiverat?

Ja, det är rimligt att särskilja resurser i strategiska reserven respektive övrig efterfrågefleksibilitet, men det kan i praktiken vara svårt att visa att ett sådant krav är uppfyllt utan riskerar att leda till skönsmässighet i bedömningar.

d. Enligt 9 § kan Svenska kraftnät ställa krav på hur stor kapacitet som ett anbud minst ska avse. Utgör en minsta budstorlek om 20 MW kompletterat med undantag för 25 anbud med minsta budstorlek om 1 MW en lämplig balans mellan möjligheten för alla typer av resurser att delta och administrativ och operativ enkelhet?

Föreningen har svårt att bedöma om kravet på minsta budstorlek innebär en lämplig balans mellan möjligheten för alla typer av resurser att delta och administrativ och operativ enkelhet.

2. Möjliggör de föreslagna kriterierna för dig som kapacitetsägare att lämna anbud för deltagande i en strategisk reserv med resurs i form av

a. kraftvärme,

b. energilager,

c. förbrukningsfleksibilitet, eller

d. annan icke-fossil kraftproduktion?

Generellt ja, även om förutsättningarna varierar för olika resurser och objekt. En intressant fråga i sammanhanget är batterier som ägs av elnätsföretag, dessa får ju per definition inte vara aktiva på marknaden.

3. Innebär möjligheten till fleråriga avtal att flera resurser kan bli aktuella för deltagande i den strategiska reserven, jämfört med enbart årliga upphandlingar för kommande vinter?

Ja. Möjligheten till fleråriga avtal bör rimligtvis innebära att fler resurser kan bli aktuella men det beror naturligtvis på villkoren och detaljerna i övrigt. Fleråriga avtal innebär också att kostnaden för investeringar i anläggningar kan spridas ut

över en längre period. Samtidigt ska beaktas att reserven måste omprövas efter tio år varför det kan diskuteras i vilken utsträckning det kan leda till investeringar. Däremot kan det ha vikt för upphandling och riskspridning mot prisvariationer.

4. Vilken längd på de fleråriga avtalen är mest lämplig (2, 3, 4 eller 5 år) och vad beror det på?

Ett längre avtal på fem år bör allt annat lika möjliggöra ett lägre anbud med hänvisning till finansieringen av investeringar. Frågan om den längsta avtalslängden bör kanske snarare kopplas till den beslutade giltighetstiden för den strategiska reserven. Om kapacitetsmekanismen exempelvis godkänns för 10 år bör det vara möjligt att upphandla lika långa avtal, det skulle ytterligare förbättra möjligheten att göra nödvändiga investeringar.

För större volymer kan längre avtal vara att föredra men för mindre resurser där fler aktörer kan vara med bör kanske kortare avtalstid övervägas.

5. Innebär utformningen av den strategiska reserven och de angivna kriterierna att upphandlingen kommer att uppnå en effektiv konkurrens som leder till en korrekt prissättning av bud? (Det kan bland annat bero av vilka typer av resurser enligt fråga 2 ovan som kan förväntas delta i upphandlingen.)

Det är svårt att bedöma om den föreslagna utformningen kommer leda till effektiv konkurrens då många faktorer är alltför osäkra. Utöver vilka typer som av resurser som kan förväntas delta är det exempelvis mycket osäkert hur stor mängd kapacitet som upphandlas.

6. Kan ett förbestämt högsta tak för pris per MW kapacitet baserat på förväntade faktiska kostnader vara ett effektivt sätt att undvika överkompensation av upphandlade resurser, om en effektiv konkurrens inte kan förväntas i en upphandling av en strategisk reserv?

Det beror på takpriset, men generellt sett torde ett takpris leda till att buden konvergerar dit. Och om takpriset sätts för lågt finns det en risk att en del resurser inte kommer att delta.

Metoden för att tilldela kostnaderna för åtgärden till konsumenterna

7. Är det lämpligt att ta ut avgift för den strategiska reserven för uttagspunkter i SE3 och SE4?

Det är rimligt att avgiften i huvudsak ska tas ut där kapacitetsbristen finns, men samtidigt går det inte att bortse från att situationen i södra Sverige påverkas av en brist på överföringskapacitet inom landet och att en stor del av den svenska exporten av el går via södra Sverige.

I sammanhanget vill föreningen betona att vi saknar samhällsekonomiska analyser av Svenska kraftnät för deras beslut att mothandla eller inte mothandla i syfte att öka den tillgängliga handelskapaciteten inom Sverige,

8. Under vilka timmar på vardagar bör avgiften för den strategiska reserven tas ut? Avgiften kan exempelvis tas ut vardagar mellan klockan 06.00 och 22.00 eller så kan avgiften riktas mot de timmar då risken för effektbrist är störst i syfte att stärka prissignalen för förbrukningsflexibilitet?

Prissättningen bör vara klargjord inför en leveransperiod. Lämpligen under de timmar som SvK ser ett behov av kapacitet. Vi kan också se att det finns en möjlighet i ett framtida kraftsystem som kräver en aktivering även kl. 22-06.

Ett krav är dock att det måste vara förutsägbart, rimligt förenklat och på förhand kommunicerat till alla kunder och de slutanvändare av el till vilka kostnaderna kommer att vidareföras från de balansansvariga.

9. Borde det göras andra justeringar av hur avgiften tas ut?

Se ovan.

Fossila bränslen och miljökrav

10. Finns det en risk att den strategiska reserven finansierar investeringar i energiproduktion med fossila bränslen, exempelvis naturgas?

Det är omöjligt för Energiföretagen att svara på då varje investeringsprojekt är individuellt och som branschförening har vi inte den insikten i marknadsaktörernas affärsmässiga agerande.

11. Är de miljökrav som föreslås lämpliga, inklusive krav på att fleråriga avtal bara får tecknas med elproduktion som är fossilfri?

Ja

Stockholm som ovan

Åsa Pettersson
Vd, Energiföretagen Sverige